

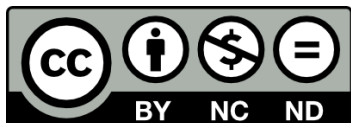

Ευαγγελικές αφηγήσεις της Ανάστασης

Ενότητα 1 : Εισαγωγικά:

Το πρωτοχριστιανικό κήρυγμα για την ανάσταση - Παύλος

Αικατερίνη Τσαλαμπούνη
Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Εισαγωγικά

Το πρωτοχριστιανικό κήρυγμα για την
ανάσταση - Παύλος

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

A stylized, light green illustration of a plant with a central stem, several large leaves, and a cluster of small, round buds or flowers at the top. The illustration is positioned on the left side of the page, overlapping the dark green background.

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ
ΤΟ ΠΡΩΤΟΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟ
ΚΗΡΥΓΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ
ΑΝΑΣΤΑΣΗ - ΠΑΥΛΟΣ

Αικατερίνη Τσαλαμπούνη

Εισαγωγή

- **Θέμα μελέτης:** οι αφηγήσεις για την ανάσταση και τις εμφανίσεις του αναστημένου Ιησού στα τέσσερα ευαγγέλια, οι ομοιότητες και διαφορές τους κι η σημασία του γεγονότος της ανάστασης για την πρώτη Εκκλησία
- **Επιμέρους στόχοι:**
 - Εξοικείωση με το βιβλικό κείμενο και τις τεχνικές ερμηνείας του
 - Ερμηνεία των σχετικών με την ανάσταση περικοπών
 - Εντοπισμός των διακειμενικών και ενδοκειμενικών συνδέσεων των σχετικών περικοπών
 - Η θέση των αφηγήσεων για την ανάσταση στο κάθε ευαγγέλιο
 - Η θεολογική τους σημασία μέσα στο κάθε ευαγγέλιο και στην αρχαία Εκκλησία

A stylized, light green illustration of a plant with several leaves and a cluster of small, round buds or flowers, positioned on the left side of the page against a dark green background.

Μέρος Α΄

Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ
ΑΝΑΣΤΑΣΗΣ ΣΤΟΝ
ΑΡΧΕΓΟΝΟ
ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟ

Η σημασία της Ανάστασης για την πρώτη Εκκλησία

- Η ανάσταση του Ιησού αποτελεί ακρογωνιαίο λίθο της πίστης και του κηρύγματος της πρώτης χριστιανικής κοινότητας
 - Απόδειξη του εγκαινιασμού των εσχάτων
 - Εγγύηση για την ανάσταση των πιστών κατά την παρουσία
 - Ώθηση για τον ευαγγελισμό του κόσμου
 - Πρίσμα μέσα από το οποίο επανερμηνεύεται η επίγεια δράση του Ιησού, κατανοείται χριστολογικά η παλαιοδιαθηκική προφητεία και δίνεται μία εσχατολογική προοπτική στο παρόν των πιστών

Ο χαρακτήρας της Ανάστασης

- Είναι ένα γεγονός και ταυτόχρονα μία εμπειρία -> σημαντικός ο ρόλος των μαρτύρων της Αναστάσεων (Πραξ 1,22)
- Είναι ένα ιδιαίτερο γεγονός δίπλα στην σταύρωση του Ιησού (βλ. τον τονισμό των 3 ημερών απόστασης μεταξύ τους)
- Είναι ένα γεγονός στα σύνορα μεταξύ χρόνου και αιωνιότητας: τονίζεται η ταύτιση του επίγειου Ιησού με τον αναστημένο Ιησού αλλά κι η διαφοροποίηση αυτού του γεγονότος από οποιοδήποτε άλλο γεγονός μέσα στη ζωή του Ιησού

Τύποι παραδόσεων για την ανάσταση

- Ομολογίες: ὁ θεὸς αὐτὸν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν (Ρωμ 10,9). Συχνά συνδέονται με τη μαρτυρία των εμφανίσεων του αναστημένου Ιησού (βλ. ρ. ὤφθη, Α΄ Κορ 15,5-8)
- Αρχαίες παραδόσεις για την ταφή του Ιησού σε ένα καινούργιο τάφο κι η εύρεση στη συνέχεια του άδειου τάφου (π.χ. Μκ 15,42-47. Μκ 16,1-8)
- Αφηγήσεις εμφάνισης του Ιησού σε διάφορους μάρτυρες: Α΄ Κορ 15,5-8.
 - Ταύτιση του αναστημένου με τον επίγειο Ιησού
 - Αναγνώρισή του μέσα από λόγια και πράξεις
 - Η βεβαιότητα ότι η σωτηρία θα κηρυχθεί σε όλο τον κόσμο
- Η Ανάληψη ως συνέχεια της Ανάστασης

Ομολογίες πίστεως στην ανάσταση

- Με ένα μόνο σκέλος:
 - Σύντομες προτάσεις του τύπου «ο Ιησούς είναι ο Κύριος» κ.ά.
- Προτάσεις που συνδυάζουν το θάνατο με την ανάσταση του Ιησού
- Η ανάσταση ως μέρος άλλων ομολογιών πίστεως (Ρωμ 10,9: ἐὰν ὁμολογήσης ἐν τῷ στόματί σου κύριον Ἰησοῦν καὶ πιστεύσης ἐν τῇ καρδίᾳ σου ὅτι ὁ θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν σωθήσῃ)

Τύποι αφηγήσεων για την ανάσταση

- Διάκριση του C.H. Dodd:
 - Αφηγήσεις που καταλήγουν σε κάποιο λόγο του Κυρίου
 - Αφηγήσεις όπου το ενδιαφέρον εστιάζεται στις λεπτομέρειες και σε περιστατικά σχετικά με την ανάσταση
- Διάκριση του Xavier Léon-Dufour:
 - Ιεροσολυμιτικός τύπος: το μοτίβο της ξαφνικής εμφάνισης του Ιησού, το μοτίβο της αναγνώρισης, η ανάθεση της αποστολής στον κόσμο καθώς και το μοτίβο του κοινού δείπνου
 - Γαλιλαϊκός τύπος: απουσιάζει το μοτίβο της ξαφνικής εμφάνισης του Ιησού - το μοτίβο της αποστολής στον κόσμο είναι περισσότερο αναπτυγμένο

Οι ευαγγελικές αφηγήσεις για την ανάσταση: ομοιότητες

- Ομοιότητες:
 - Κανένα κανονικό ευαγγέλιο δεν περιγράφει πώς ακριβώς έγινε η ανάσταση (βλ. διαφορετικά απόκρ. Ευαγγέλιο Πέτρου 35-42)
 - Ο κενός τάφος
 - Ο ρόλος των γυναικών που ανακαλύπτουν τον κενό τάφο (στο Λκ όμως και ο Πέτρος και στο Ιω ο Πέτρος κι ο αγαπημένος μαθητής)
 - Η μνεία της Μαρίας Μαγδαληνής
 - Η αναφορά στις τρεις μέρες και στην ημέρα του Σαββάτου

Οι ευαγγελικές αφηγήσεις για την ανάσταση: διαφορές

- Συναντήσεις με τον Αναστημένο σε όλα τα ευαγγέλια εκτός από τον Μάρκο
 - Προηγείται της γενικής συνάντησης η συνάντηση με μεμονωμένα άτομα
 - Εντολή να μεταφέρουν το μήνυμα της Ανάστασης στους μαθητές
 - Διαφορετικός χρόνος και τόπος συνάντησης των μαθητών με τον Ιησού
 - Κοινό δείπνο με τον Ιησού (Λκ και Ιω)
 - Σταδιακή αναγνώριση του Ιησού (Λκ και Ιω)

A stylized, monochromatic illustration of a plant with several large, pointed leaves and a cluster of small, round buds or flowers on a thin stem, set against a dark green background on the left side of the page.

Μέρος Β΄

Η ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

Α΄ Κορ 15,1-11

Γνωρίζω δὲ ὑμῖν ἀδελφοί τὸ εὐαγγέλιον ὃ εὐηγγελισάμην ὑμῖν ὃ καὶ παρελάβετε ἐν ᾧ καὶ ἐστήκατε ² δι' οὗ καὶ σώζεσθε τίνι λόγῳ εὐηγγελισάμην ὑμῖν εἰ κατέχετε ἐκτὸς εἰ μὴ εἰκῆ ἐπιστεύσατε ³ παρέδωκα γὰρ ὑμῖν ἐν πρώτοις ὃ καὶ παρέλαβον ὅτι Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν κατὰ τὰς γραφάς ⁴ καὶ ὅτι ἐτάφη καὶ ὅτι ἐγήγερται τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ κατὰ τὰς γραφάς ⁵ καὶ ὅτι ὤφθη Κηφᾶ εἶτα τοῖς δώδεκα· ἔπειτα ὤφθη ἐπάνω πεντακοσίοις ἀδελφοῖς ἐφάπαξ ἐξ ὧν οἱ πλείους μένουσιν ἕως ἄρτι τινὲς δὲ καὶ ἐκοιμήθησαν· ἔπειτα ὤφθη Ἰακώβῳ εἶτα τοῖς ἀποστόλοις πᾶσιν· ἔσχατον δὲ πάντων ὡσπερ εἰ τῷ ἐκτρώματι ὤφθη κάμοι· ἐγὼ γὰρ εἰμι ὁ ἐλάχιστος τῶν ἀποστόλων ὡς οὐκ εἰμι ἱκανὸς καλεῖσθαι ἀπόστολος διότι ἐδίωξα τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ· ¹ χάριτι δὲ Θεοῦ εἰμι ὃ εἰμι· καὶ ἡ χάρις αὐτοῦ ἡ εἰς ἐμὲ οὐ κενὴ ἐγενήθη ἀλλὰ περισσότερον αὐτῶν πάντων ἐκοπίασα οὐκ ἐγὼ δὲ ἀλλ' ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἡ σὺν ἐμοί ¹¹ εἴτε οὖν ἐγὼ εἴτε ἐκεῖνοι οὕτω κηρύσσομεν καὶ οὕτως ἐπιστεύσατε

Συνάφεια και σκοπός της περικοπής

- Στη συνάφεια της συζήτησης του Παύλου για την ανάσταση των νεκρών
 - Στην Κόρινθο μια ομάδα χριστιανών αρνούσαν την ανάσταση
 - Στην Κόρινθο μια ομάδα χριστιανών θεωρούσε ότι η ανάσταση είχε ήδη λάβει χώρα
 - Στην Κόρινθο μια ομάδα χριστιανών δεν μπορούσε να δεχτεί τη σωματική ανάσταση
 - Ίσως περισσότερες από μία ομάδες χριστιανών
- Η αφήγηση για την ανάσταση ενσωματώνει στοιχεία της προπαύλειας παράδοσης και αποτελεί το εισαγωγικό μέρος στην επιχειρηματολογία του Παύλου (πρόθεσις)

Δομή – μέρη της περικοπής

- 1-3^α: εισαγωγή
- 3β-7: η ομολογία πίστης – προπαύλεια προέλευση
 - Ομολογία του θανάτου και της ταφής του Ιησού
 - Κατά τα γραφάς
 - Οι μάρτυρες της ανάστασης
- 8-11 Η εμφάνιση στον Παύλο
 - Η ταύτιση της ομολογίας του Παύλου με εκείνη των αποστόλων

Ερμηνευτικά σχόλια (1)

- Ομολογία πίστης – η μακροσκελέστερη στις παύλειες επιστολές
- Στ. 3: ο Παύλος παρέλαβε την παράδοση για την ανάσταση -> η αρχαιότερη μαρτυρία για την ανάσταση στην ΚΔ
- «ἐν πρώτοις» εδώ όχι με χρονική σημασία -> αναφέρεται στο κήρυγμα και στη σημασία που κατέχει στη διδασκαλία του Παύλου
- Στ. 3-4: πρβλ. Α΄ Θεσ 4,14 – παραδοσιακή διατύπωση ομολογίας πίστης
- Στ. 5: «ᾧφθη» - το ρ. δηλώνει θεοφάνειες κι εδώ αναφέρεται στις αναστάσιμες εμφανίσεις
- «Κηφᾶ» βλ. Λκ 24,34 και Ιω 20,2-10
- «τοῖς δώδεκα» terminus technicus

Ερμηνευτικά σχόλια (2)

- Στ. 6: άγνωστη αυτή η εμφάνιση από αλλού – ο αποδεικτικός χαρακτήρας της αναφοράς στο ότι κάποιои ακόμη ζουν
- Στ. 7: ίσως κι εδώ προπαύλεια παράδοση
- Στ. 8: η παύλεια προσθήκη στην ομολογία πίστης για την ανάσταση -> αναφορά στην εμπειρία της Δαμασκού

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Τσαλαμπούνη Αικατερίνη. «Ευαγγελικές αφηγήσεις της Ανάστασης, Εισαγωγικά: Το πρωτοχριστιανικό κήρυγμα για την ανάσταση - Παύλος». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <http://eclass.auth.gr/courses/OCRS360/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Μη Εμπορική Χρήση - Όχι Παράγωγα Έργα 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

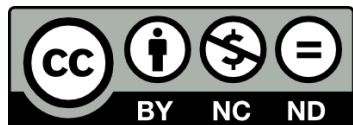
[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

Τέλος ενότητας

Επεξεργασία: <Στέλλα Γιαννοπούλου>
Θεσσαλονίκη, <28.6.15>

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

